

Evropský sociální fond pomáhá členským zemím unie při rozvoji vzdělávání v regionech

Nejrůznější projekty pomáhají v Itálii zvyšovat kvalifikaci

Klíčovou úlohu v celoživotním vzdělávání přebírají v ČR kraje. Zahraniční zkušenosti mohou přispět do diskuse o tomto úkolu.

Jaromír Coufalík

Jedním z dvaceti italských regionů je region Emilia Romagna v pádské nížině, jehož centrem je starobylá Bologna. Své jméno dostal podle starořímské „dálnice“ Via Aemilia. Sdružuje 9 provincií (okresů), mezi něž patří například Ferrara, Parma, Piacenza nebo Ravenna. Počtem obyvatel je srovnatelný přibližně se dvěma našimi kraji. Z ekonomického hlediska patří k nejvyspělejším italským regionům: vytváří se v něm celá osmina italského HDP, patří k největším exportérům (Ravenna je třetím největším italským přístavem po Janovu a Benátkách), má významné hutnictví, strojírenství, textilní a keramický průmysl a nejvyspělejší zemědělství v Itálii. Kulturní vyspělost regionu Emilia Romagna lze stručně charakterizovat například jmény Verdi nebo Fellini nebo boloňskou univerzitou, založenou před více než 900 lety. V regionu je přes 200 muzeí a 1 300 knihoven.

Region a financování dalšího vzdělávání

Podobně jako u nás je tam řídicím orgánem útvar pro vzdělávání regionálního (krajského) úřadu. Má 140 pracovníků, kteří se starají o rozvoj 188 škol a vzdělávacích středisek. Na rozdíl od našich víceméně každoročně se opakujících vzdělávacích programů pro mládež poskytují italská vzdělávací střediska více programů kratkodobějších (třeba několikaměsíčních), a to nejen pro mladé lidi, ale i pro dospělé. Na odborné vzdělávání vydává regionální úřad 150 mil. EUR ročně (asi 4,5 miliardy Kč). Na tyto rozsáhlé výdaje má několik zdrojů. Téměř polovinu (45 %) získává z Evropského sociálního fondu, který se otevře i nám po přičlenění k Evropské unii. Dalším důležitým zdrojem jsou (na rozdíl od nás) finanční prostředky, které krajský úřad získává z povinných odvodů všech zaměstnavatelů na vzdělávání, které odvádějí jako určité procento z vyplacených hrubých mezd.

Finanční prostředky na vzdělávání však krajský úřad nepřiděluje školám či vzdělávacím střediskům jen podle počtu vzdělávaných jako je tomu u nás, nýbrž spíše s využitím principu projektů. O finanční prostředky musí vzdělávací střediska žádat (dvakrát ročně), a to na konkrétní vzdělávací programy, které musí být specifikovány např. i jejich vztahem k regionálnímu trhu práce. Kromě toho musí být každý žadatel akreditován, tj. oficiálně uznán za způsobilého k poskytování vzdělávacích programů určitého druhu. Proto má krajský úřad vypracován a zaveden systém akreditace. Kritéria pro akreditaci jsou v zásadě tři: žadatel musí prokázat, že má pro určité vzdělávací programy náležitý kvalifikovaný personál, potřebné vybavení a také nezbytné kontakty s podniky, místními úřady, úřady práce a dalšími institucemi. Za této situace dochází oproti našim podmínkám k častější obměně vzdělávacích programů a o jejich poskytování se mohou ucházet různé instituce, ať již veřejné či soukromé. Je-li nějaká vzdělávací instituce akreditována, získává akreditaci buď dočasnou (na 1 – 2 roky) nebo trvalou.

Mít dobré projekty a reagovat na potřeby trhu práce

Zajímavé může být i porovnání na úrovni jednotlivých poskytovatelů odborného vzdělávání. Tak například škola v Cesenaticu poskytuje odborné vzdělávání v oboru stravování,

hotelnictví a cestovního ruchu. Vzdělává mladé lidi i dospělé (zaměstnané i nezaměstnané). Má několik poradních sborů složených z odborníků určitého oboru, včetně poradního sboru pro marketing. Ten například sleduje vývoj vzdělávacích potřeb v regionu a doporučuje škole, jaké nové vzdělávací programy by měla zavést. Také škola získává finanční prostředky z více zdrojů včetně Evropského sociálního fondu. Aby je však získala, musí o ně žádat formou projektů a k tomu zase musí mít odborníky, kteří kvalitní projekt umí vypracovat.

Protože se vzdělávací programy školy obměňují častěji než u nás, má škola vyšší podíl externích učitelů. Být externím učitelem na takové střední škole je i finančně výhodné (30 – 50 EUR, tj. asi 900 – 1 500 Kč za hodinu), nemá nouzi o uchazeče a vybírá si je. Má pro to tři kritéria. Podle slov ředitele školy uchazeč o učitelskou práci musí být především zajímavá osobnost, dále musí umět studenty zaujmout a dobře s nimi vycházet a teprve na třetím místě (na rozdíl od nás) musí prokázat svou odbornost. Některé vzdělávací programy se vyučují v cizím jazyce. Škola má vypracovaný tzv. manuál kvality, tj. příručku s pokyny a požadavky na úroveň činností vykonávaných ve škole: od marketingových činností po vlastní výuku. Za svůj hlavní cíl nepovažuje škola naučit vzdělávané určitým vědomostem a dovednostem, nýbrž to, aby se absolventi dobře uplatnili na trhu práce a u dospělých aby si zlepšili svou zaměstnatelnost.

Budují síť distančního vzdělávání

Protože za jednu z forem učení se považuje distanční vzdělávání, podporuje region rozvoj náležitě infrastruktury pro distanční učení. Projevuje se to např. tím, že v regionu byly vytvořeny a pracují dvě instituce, z nichž jedna (CERFAD) má za úkol certifikovat vzdělávací materiály pro distanční učení, vypracované různými institucemi. Vypracovala také pokyny pro tvorbu těchto vzdělávacích materiálů a kritéria kvality, která musí splňovat. Pokyny publikuje, podobně jako katalogy certifikovaných vzdělávacích materiálů pro distanční učení. Druhou institucí (SINFORM) společně financuje kraj, 9 provincií (okresů) kraje, boloňská univerzita a několik dalších organizací. Jejím hlavním úkolem je šířit informace o přístupu k distančnímu vzdělávání. Síť vybavených středisek, kam mohou zájemci o distanční vzdělávání docházet, čítá 55 položek. Pro region Emilia Romagna je také příznačný vysoký počet malých a středních podniků. Jim slouží vzdělávací a poradenské středisko COFIMP. Zdarma nebo za úplatu poskytuje pracovníkům malých a středních podnikům odborné vzdělávání a rady, jak zlepšit jejich vzdělávací kurzy nebo vzdělávací materiály. Pro mladé lidi, kteří chtějí založit malý podnik (včetně nezaměstnaných) poskytuje příslušné kurzy. Devadesát pět procent absolventů pak buď založí malý podnik nebo získá zaměstnání.

Ačkoliv Itálie patří v EU ve vzdělávání spíše k solidnímu průměru než ke špičkovým zemím, přesto se tam – jak je patrné – můžeme v lecčem přiučit. Hlavně aby nezůstalo jen u zajímavých poznatků, ale aby následovaly činy.

*Autor je pracovníkem
Národního vzdělávacího fondu*